

Bilaga 3

Metodbeskrivning för rapporten "Utlåtanden över utländsk utbildning
– vilken roll spelar de på längre sikt?"

Innehåll

Bilaga 3: Metodbeskrivning	3
Den studerade gruppen	3
Analysmetod för den statistiska uppföljningen	4
Urval av intervjudeltagare	8
Så här gjordes intervjuerna.....	10

Bilaga 3: Metodbeskrivning

Den studerade gruppen

I studien ingår totalt 11 015 individer som fick ett utlåtande från Högskoleverket¹ mellan åren 2007 till 2011 och som hade invandrat till Sverige tidigast år 2000. Av dessa är 7 149 kvinnor (65 procent) och 3 866 män (35 procent). Sedan studien 2014 har gruppen minskat något, till exempel genom att en del har utvandrat från Sverige.

Tabell 1 beskriver den studerade gruppens fördelning när det gäller kön, födelseregion, utbildningsinriktning och grund för bosättning, medianålder och hur länge individerna hade bott i Sverige när de fick sitt utlåtande.

Tabell 1.

Totalt antal individer	
Antal	11 015
Kön	(%)
Kvinnor	65
Män	35
Ålder	(år)
Median (20-55)	32
Födelseregion	(%)
Afrika	7
Asien	50
EU15 utom Norden	6
Europa utom EU15 och Norden	29
Nordamerika	3
Norden inkl. Sverige	0,0
Oceanien	0,3
Sydamerika	5
Vistelseid	(år)
Median (0-11)	1
Utbildningsinriktning	(%)
Arkitekt/civilingenjör	9
Ekonom/företagsekonom	18
Jurist, juridik, rättsvetenskap	5
Lärare	12
Matematik/naturvetenskap	11
Språk	2
Övrig samhällsvetenskap	6
Övriga	28
Övriga ingenjörer	10
Grund för bosättning	(%)
Arbete	6
Studerande	1
Skyddsbehövande och deras anhöriga	40
Familjeband och övriga	53

1 Högskoleverket hade uppdraget att bedöma utländska högskoleutbildningar fram till att UHR bildades år 2013.

Den vanligaste bosättningsgrunden var "familjeband och övriga" (53 procent) medan 40 procent hade skyddsbehov som grund för bosättning.

Hälften av personerna som ingick i gruppen var födda i Asien (inklusive Mellanöstern). Det vanligaste födelselandet var Irak. Där hade 26 procent av alla som fick ett utlåtande under de studerade åren sitt ursprung. Ryssland, Polen och Iran var också vanliga födelseländer. Oceanien utgjorde en så liten grupp att den utelämnats i analyserna och individer från Norden inklusive Sverige var så få att det efter matchningen med kontrollindivider bara var ett fåtal kvar. Drygt 50 procent av gruppen kom från de åtta största länderna. Den vanligaste utbildningsinriktningen var ekonomi.

Analysmetod för den statistiska uppföljningen

Studiedesign och studiepopulation

Den statistiska delen av studien är en kohortstudie som undersöker hela gruppen individer som fick ett utlåtande från Högskoleverket² mellan åren 2007 till 2011 och som hade invandrat till Sverige tidigast 2000. Analyserna svarar på frågan om var kohorten befinner sig nu vad gäller etablering på arbetsmarknaden och kvalifikationsmatchning fem och åtta år efter bedömning.

De personer som fått ett utlåtande jämfördes med en kontrollgrupp bestående av individer som varken hade fått ett utlåtande eller ett avslag från UHR men som hade rapporterat högre utbildning på annat sätt, exempelvis via sfi, Migrationsverket eller invandrarenkäter (samlade i register hos SCB). Studien bygger på data från SCB:s arbetsmarknads- och populationsregister, och även bedömningsdata från UHR:s register. SCB:s databaser som använts är STATIV (Longitudinellt register för integrationsstudier) och LISA (Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier).

Varje individ med utlåtande matchades mot en "kontrollindivid" som i möjligaste mån liknade individen som fått ett utlåtande. Matchningen gjordes för kön, ålder, vistelsetid (hur långt tid man befunnit sig i Sverige), utbildningsinriktning, kvalificerat arbete vid tiden för utlåtandet, grund för bosättning och födelseregion. Alla variablerna är exakt matchade, utom ålder och vistelsetid där intervall har använts för att kunna hitta kontrollindivider till varje fallindivid. Målet var att matcha på variabler som kunde tänkas påverka utfallsvariablerna. Matchningen gjordes per fallens bedömningsår.

---

2 Högskoleverket hade uppdraget att bedöma utländska högskoleutbildningar fram till att UHR bildades 2013.

Utlåtandegrupp: Individer som har gjort sin första invandring till Sverige åren 2000–2011 och som har fått ett utlåtande över sin utländska högskoleutbildning någon gång åren 2007–2011. Denna definition inkluderar svenskfödda individer som flyttat utomlands och återinvandrat under åren 2000–2011, givet att det är deras första återinvandring.

Kontrollgrupp: Individer som har gjort sin första invandring till Sverige åren 2000–2011 och som inte har ansökt om bedömning, men rapporterat högskoleutbildning på annat sätt.

Inkluderings- och exkluderingskriterier som är gemensamma för utlåtande- och kontrollgrupp är:

- Första invandring till Sverige tidigast 2000 och senast 2011
- 55 år eller yngre vid bedömningsåret
- Hög utbildningsnivå (Sun2000niva ≥ 6)
- Högsta examen skall vara utländsk
- Är boende i Sverige fem eller åtta år efter bedömningsdatum
- Får ej ha bedömt sina betyg 2000–2006

Inkluderings- och exkluderingskriterier specifika för utlåtandegruppen är:

- Ska ha bedömt sina betyg under åren 2007–2011

Inkluderings- och exkluderingskriterier specifika för kontrollgruppen är:

- Får ej ha bedömt sina betyg 2007–2020
- Källkod (från databasen LISA) måste vara antingen 240, 265, 270, 320, 465, 480, 481, 482, 485, 685, 690, 700, 702, 707, 710, 712 eller 750. Källkoden anger hur individerna registrerat högre utbildning; 240=sfi, 265=Migrationsverket, 480=Invandrarenkät osv.

Exkludering av individer

Tabell 2 visar den exkludering av individer som är möjlig att göra innan datamaterialet delas upp per bedömningsår.

Tabell 2.

Event	Fall	Potentiella kontroller
Grunddata	15 846	130 495
Saknar första invandringsdatum	838	0
Invandrat före 2000	974	0
Första invandring efter 2011	27	0
Delsumma	14 007	130 495
Bedömt betyg före 2007	81	4 933
Bedömt betyg efter 2011	(250)	6 158
Delsumma	13 926	119 404
Avlidit före 2012	10	319
Sista migration är utvandring före 2012	307	25 819
Summa	13 609	93 266

Tabell 3 visar per bedömningsår antalet fall (utlåtandegruppen) och potentiella kontroller som efter exkluderingskriterierna finns kvar och inkluderas i matchningen. Exkluderingskriterier som tillämpats är de som beror på bedömningsåret såsom korrekt källkod, korrekt SUN nivå, att all data finns vid uppföljningsåret med mera.

Tabell 3.

År	femårsuppföljning		åttaårsuppföljning	
	Potentiella kontroller	Fall	Potentiella kontroller	Fall
2007	30 522	1 554	28 202	1 490
2008	35 975	2 095	33 340	2 027
2009	40 492	2 468	37 931	2 408
2010	44 084	2 776	42 292	2 712
2011	49 248	2 838	47 212	2 777

Analysmetod

De som fått ett utlåtande jämfördes med kontrollgruppen framför allt när det gäller andel i arbete och andel med arbete som kräver eftergymnasial utbildning, så kallat kvalificerat arbete. Analyserna innehöll även jämförelser kring inkomst och hur lång tid det tog för personerna att få dels arbete, dels kvalificerat arbete. Skillnaderna bedöms kunna kopplas till utlåtandet på olika sätt.

Utfallsvariabler:

- Arbete: Information om arbete hämtas från LISA. Variabeln kodas enligt tabell 4 och utvärderas fem respektive åtta år efter bedömningsåret.

Tabell 4.

Kategori i arbete	Kategori i SyssStatJ/SyssStat11/SyssStat19
Arbete	1 Förvärvsarbetande enligt avgränsning, 16–84 år (SyssStatJ) 1 Förvärvsarbetande enligt avgränsning, 16–74 år (SyssStat11/SyssStat19) 5 Ej förvärvsarbetande enligt avgränsning, men med kontrolluppgift från arbetsgivare eller företagarinkomst under året (SyssStatJ/SyssStat11) 5 Ej förvärvsarbetande enligt avgränsning, men med AGI från arbetsgivare eller företagarinkomst under året (SyssStat19)
Ej arbete	6 Ej förvärvsarbetande, utan kontrolluppgift från arbetsgivare eller företagarinkomst under året (SyssStatJ/SyssStat11) 6 Ej förvärvsarbetande, saknar AGI från arbetsgivare eller företagarinkomst under året (SyssStat19)

- Kvalificerat arbete: Variabeln baseras på två variabler från LISA, se tabell 5.

Tabell 5.

Kategori i Kvalificerat arbete	Kategori i Ssyk4	Kategori i SyssStatJ/ SyssStat11/SyssStat19
1. Ledande befattning	1, 2 (ledande befattning, tre till fyra års eftergymnasial kompetens eller mer)	
2. Eftergymnasial kompetens högst tre år	3 (eftergymnasial kompetens högst ca tre år)	
3. Övrig kompetens	0, 4-9 (resten av dem som har arbete)	
4. Arbete	Missing	1, 5
5. Ej arbete	Missing	6

I rapporten har fokus legat på kategori 1. Ledande befattning och 2. Eftergymnasial kompetens högst tre år, där resultaten för båda dessa grupper redovisas tillsammans som "kvalificerat arbete", det vill säga arbete som kräver någon form av eftergymnasial utbildning. Övriga kategorier kräver inte eftergymnasial utbildning.

- Lönegrundad inkomst: Baseras på variabeln LoneInk (kontant bruttolön) från LISA och utvärderas fem respektive åtta år efter bedömningsåret.
- Förvärvsnetto: Baseras på variabeln ForvErsNetto (Förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar, inklusive underskott av näringsverksamhet) från LISA. Variabeln utvärderas fem respektive åtta år efter bedömningsåret.
- Tid till arbete: Utfallet, tid till arbete, är begränsat till individer som ej hade arbete vid bedömningsåret enligt definitionen för variabeln arbete. Tid till arbete är definierat som antal år från bedömningsåret till året då individen har ett arbete.
- Tid till kvalificerat arbete: Utfallet, tid till kvalificerat arbete, är begränsat till individer som ej hade arbete vid bedömningsåret och till de individer som hade ett arbete som inte kräver en eftergymnasial utbildning (enligt definitionen för variabeln kvalificerat arbete). Tid till kvalificerat arbete är definierat som antal år från bedömningsåret till året då individen har ett arbete som motsvarar personens utbildningsnivå.

För utfallsvariablerna arbete och kvalificerat arbete har olika datakällor på SCB använts³. Därför skiljer de sig något exempelvis när det gäller de som ej är i arbete.

För analyserna tog UHR hjälp av en statistikkonsult. Analys- och resultatrapporten i sin helhet finns i UHR:s diarium och lämnas ut på begäran (ärendenummer 3.2.1-00726-2020). Där finns bland annat beskrivningar på hur utfallsvariablerna har kodats vid databearbetningen.

3 Variabeln Arbete bygger på variabeln Sysstat medan Kvalificerat arbete bygger på variabeln Ssyk, båda från databasen LISA. Skiljer sig åt på grund av bland annat olika registreringsfrekvens och insamlingsmetod.

Mer om analyserna

Eftersom den studerade gruppen fick sina utlåtanden under åren 2007, 2008, 2009, 2010 och 2011, så motsvarar uppföljningen efter fem år åren 2012 till 2016 och åtta år inkluderar 2015 till 2019.

I UHR:s tidigare studie undersöktes etablering på arbetsmarknaden ett och tre år efter utlåtandet.⁴ I den här studien har åren fem och åtta år efter utlåtandet valts. På så sätt kunde resultat fram till och med år 2019 inkluderas (år 2019 = åtta år efter utlåtandet för de personer som fick sitt utlåtande det sista studerade året 2011, i den studerade gruppen). I vissa fall läggs siffror från den äldre rapporten ihop i diagram med nuvarande analyser för att illustrera utvecklingen över tid. När åren ett och tre år efter utlåtandet anges utgörs de alltså av data från 2014 års studie.

I den här uppföljande studien läggs större fokus på kvalificerat arbete än i den äldre studien. Tid i Sverige tillsammans med upplevelsen av att vara integrerad (eller inte) i det svenska samhället kan vara nära sammankopplat med att ha ett arbete som motsvarar ens utbildningsnivå.

Urval av intervjudeltagare

En intervjufrågan skickades till 1 100 av analysgruppens 11 015 individer. 80 personer anmälde intresse att intervjuas.

Totalt 28 personer (35 procent av de 80 personer som anmälde intresse), 21 kvinnor och 7 män, intervjuades. Det motsvarande könsfördelningen bland de personer som anmälde intresse att bli intervjuade.

Urvalsgrunder för intresseanmälningar att gå vidare med

Personerna som anmält intresse att intervjuas valdes ut och kontaktades enligt följande:

- 1) Skyddsbehövande och anhöriga till skyddsbehövande kontaktades först. Valet baserades på att det främst är gruppen skyddsbehövande som omfattas i den politiska diskursen om integration och etablering på arbetsmarknaden.
- 2) Personer som fått en kandidatutbildning bedömd att motsvara en svensk examen på högskolenivå. Valet baserades på att majoriteten som fick ett utlåtande över en högskoleutbildning under de studerade åren fick utlåtandet över en kandidatutbildning.
- 3) Lärare, personer med annan pedagogisk utbildning och ingenjörer. Valet baserades på att gruppen utgör en stor del av de utlåtanden som utfärdades under den studerade perioden och även i dag samt att de är bristyrken vilket gör att det är viktigt att följa gruppens etablering på arbetsmarknaden.
- 4) År uppehållstillstånd utfärdades. Valet baseras på att längd i Sverige spelar roll för etableringsgraden, med särskilt fokus på personer som hade fått uppehållstillstånd mellan 2000 och 2004 (längst tid) och 2010–2013 (kortast tid). Majoriteten av intervjupersonerna (17 personer

---

4 UHR 2014

eller 62%) hade dock fått uppehållstillstånd mellan 2005 och 2009 eftersom gruppen var störst bland de personer som anmälde intresse.

Bortsortering av intresseanmälningar

Av de 80 personer som anmälde intresse sorterades 52 bort av följande anledningar:

- 27 tackade nej eller svarade inte på förfrågan om att boka tid för intervju.
- 11 medgav inte att deras intervju spelades in.
- 6 tackade ja men föll bort då de meddelade att de fått förhinder, inte svarade på uppföljningsmejl eller inte dök inte upp till bokad intervju.
- 4 mejladresser var inte längre i bruk.
- 4 på grund av att de var födda i Sverige men hade läst en utbildning utomlands.

Geografisk region, typ av högskoleutbildning, bosättningsgrund och ålder

De geografiska regioner⁵ där intervjudeltagarna hade läst sina utbildningar fördelade sig så här:

- Europa: 16
- Mellanöstern: 6
- Latinamerika: 5⁶
- Asien: 1

Deltagarna hade fått utlåtanden som motsvarade fyra nivåer av svenska examina:

- Högskoleexamen: 1
- Kandidatutbildning: 17
- Magister- eller masterutbildning: 9
- Doktorsexamen: 1

Anledningen till att intervjudeltagarna hade bosatt sig i Sverige varierade och bosättningsgrund fördelade sig så här:

- En partner som redan bodde i Sverige: 19
- Asyl/skyddsbehövande: 5
- Anhöriga till personer som fått asyl: 2
- Arbete: 2

Deltagarnas uppehållstillstånd beviljades mellan 2005 och 2011.

Intervjudeltagarnas ålder när de bosatte sig i Sverige⁷ varierade mellan 25 och 47 år. Vid intervjutillfället hade de bott i Sverige som minst 11 år och som mest 28 år.

---

5 Ryssland räknas här som Europa medan Turkiet räknas som Mellanöstern.

6 En deltagare hade fått utlåtande över utbildningar från både Europa och Latinamerika. I uppställningen räknas deltagaren in i gruppen Latinamerika eftersom det utbildningsområde hen arbetade inom relaterade till den latinamerikanska utbildningen.

7 Intervjudeltagarna bosatte sig inte nödvändigtvis i Sverige det år de fick uppehållstillstånd och för några deltagare skiljde sig bosättningsår och år för uppehållstillstånd åt.

Anonymisering av intervjudeltagare

Intervjudeltagarna anonymiserades som följer:

- Alla namn är valda av intervjupersonerna själva och det är inte personernas riktiga namn.
- Endast geografisk region, inte land, som den bedömda utbildningen kommer från har inkluderats.
- Arbetsplats och arbetsgivare benämns endast som privat eller offentlig.
- Födelseår, ålder vid intervjutillfället och stad eller geografisk region i Sverige som intervjudeltagaren bor i samt storlek på staden har inte inkluderats.

Så här gjordes intervjuerna

Intervjuerna var semistrukturerade. Det innebär att de genomfördes genom att intervjuaren tog upp olika teman som samlats i en intervjuguide. Intervjupersonerna fick prata relativt fritt om de olika temana och i den ordning de kom upp i intervjun.

De teman som intervjuerna fokuserade på var:

- Utbildnings- och arbetsbakgrund i utlandet
- Arbete och studier i Sverige
- Hur utlåtandet över den utländska utbildningen hade använts
- Hur utlåtandet hade uppfattats av arbetsgivare
- Yrkesidentitet

10 intervjuer (36%) gjordes fysiskt och 18 (64%) gjordes digitalt. I möjligaste mån försökte intervjuaren gå de deltagare som ville göra en fysisk intervju till mötes.

När intervjuцитat används i texten återges de i vissa fall i något bearbetad form, dels för att intervjudeltagare inte ska kunna identifieras, dels för att underlätta förståelsen för sammanhanget.